

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno Din 24.—
polletno Din 12.—
posamezna številka Din 1.—

Oficijelno glasilo „Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru“ ter
slovenskih obrtnih društev v Sloveniji.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:
Din p
Pri 1 × objavi $\frac{1}{1}$ str. 600.—
„ „ „ $\frac{1}{2}$ „ 300.—
„ „ „ $\frac{1}{4}$ „ 150.—
„ „ „ $\frac{1}{8}$ „ 75.—
„ „ „ $\frac{1}{16}$ „ 37.50

VII. letnik.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1924.

Štev. 20.

Država in obrt.

Kmečki pregovor pravi, da se krava pri gobcu molze, to se pravi, kolikor in kakršno krmo kmet dá kravi, toliko mleka tudi iz nje izmolze. Popolnoma v enakem primeru moremo trditi napram obrtništvu o naši vladi, ki ubogo obrtništvo gnjavi in stiska z vsakovrstnimi davki, pristojbinami in taksami tako, da bo obrtnik prav kmalu primoran iti krast, če bo hotel zadostiti predpisanim državnim obveznostim, kajti zaslužiti že več ni mogoče. Ni dovolj, da nimamo skoraj nobene carinske zaščite, tako da nas prav lahko tuji izdelki kar preplavijo, ampak še to, kar bi morda en ali drugi obrt mogel vendar delati, še v tem nam država meče polena pod noge s tem, da različna taka dela izvršuje v lastni režiji. In ko bi država s tem kaj pridobila, bi ji končno ta greh odpustili; ker pa s tem ne pridobi nič, je neodpustljivo, da doplačuje na dela, ki jih je izvršila v lastni režiji, z denarjem istih davkoplačevalcev, katerim je ravno ona s svojo brezmiselno ureditvijo odvzela možnost zaslužka.

Ne bom našteval različna državna podjetja, ki so državi in državljanom v breme, želim le, da kdo javi, morda kak oddelni načelnik kakega državnega podjetja, in pove, katero industrijsko ali pa rokodelsko podjetje je plodonosno za državo. Kolikor je pridobitnim slojem znano, prav nobeno, izvemši monopolizirane fabrikate. Pri vsakem drugem državnem podjetju je deficit, ki ga morata doplačevati ravno industrija in obrt.

Poznamo pa podjetja, ki pod državno upravo niso mogla izhajati in, preden so se ta popolnoma uničila, so se prodala privatnikom; a sedaj kot privatna podjetja pa cveto, se razširjajo ter zadovoljujejo odjemalce, uradnike in delavce. Prej je morala država plačevati ogromne deficite, a sedaj dobi od istih podjetij ogromne davke. Pa vsi ti dokazi in izkušnje naših modrih še ne spametujejo, še vedno hočejo težko zasluženi denar davkoplačevalcev razmetavati v druge eksperimentne svrhe, z novimi delavnicami, ki bodo ravno tako delale v izgubo, kakor vse druge.

Sicer dvomim, da bo ta klic iz puščave našel poslušno uho pri merodajnih faktorjih, ker v takih primerih so enaki ptiču noju. Vsaj do sedaj je bilo tako in dokler se ne bo izvršil člen 43. ustave, ki predvideva državni gospodarski svet, bodo naši državni kot nestrokovnjaki še vedno na ta način gnjavili in uničevali obrt in industrijo.

Obrtnik.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1924.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja za zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa (poleg podjetij, ki javno polagajo račune, in družb z omejeno zavezo vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1923. vsoto 360.000 Din), so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1924. do 30. oktobra 1924. in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni, jih izterjevati prisilno, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti, in zaračunavati poleg 8 % zamudnih obresti še za opomin 4 % terjanega zneska.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštetege dne 15. oktobra 1924.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8 % obresti in kot kazni še dvakratni znesek nepolžene takse.

Obhodni obrti.

Često se opaža, da tako javnost kakor tudi nekatera oblastva ne delajo potrebne razlike med krošnjarstvom in tako zvanimi potovalnimi ali obhodnimi obrti, t. j. obrti, ki se izvršujejo potovaje.

Je sicer res podana gotova sličnost. Tako sta obe vrsti opravil izločeni iz podrejenosti določilom obrtnega reda, obe vrsti opravil se vršita hodé od kraja do kraja in za obe veljajo podobna določila. Vendar pa obstoja med krošnjarstvom in potovalnimi obrti velika razlika, ki zahteva, da se ju med seboj ne zamenja.

Krošnjarstvo je način trgovine, je kupčevanje z blagom, ki se brez stalnega prodajališča nosi od kraja do kraja, od hiše do hiše. Nasprotno je predmet potovalnih obrtov izdelovanje ali predelava predmetov blagovnega prometa. Obhodni obrtnik je oni, ki nudi obrtne posle potovanja brez ali izven stajališča obrta, brez ustanovitve obratovališča in brez predidocih naročil. Dočim je torej krošnjar nekaj trgovca, je obhodni obrtnik po večini izvrševatelj rokodelskih poslov. Od rednega obrtnika se razlikuje v glavnem v tem, da se od njega — izvzemši par izjemnih primerov — ne zahteva dokaz usposobljenosti in, da more izvrševati obrtna opravila kjerkoli brez predidocih naročil. Krošnjariti sme v tuzemstvu redoma — izvzemši drugačna določila mednarodnih trgovinskih dogovorov — samo tuzemec, k potovalnim obrtom pa se načeloma pripuščajo tudi inozemci, četudi pod gotovim pogojem.

Odgovarjaje bistveni različnosti je tudi vsaka teh vrst opravil urejena s posebnimi predpisi. Krošnjarstvo je urejeno s cesarskim patentom z dne 4. septembra 1852., drž. zak. št. 252, z naredbo trgovinskega ministrstva z dne 23. decembra 1881., drž. zak. št. 2 iz leta 1882., z razpisom trgovinskega ministrstva z dne 23. decembra 1881., št. 2049, lit. A, in z zakonom z dne 21. marca 1883., drž. zak. št. 37. Glede potovalnih obrtov velja razpis trgovinskega ministrstva z dne 23. decembra 1881., št. 2049, lit. B, zb. n. št. 1770.

Ker je ta poslednji razpis izšel le v zbirki normalij in je vsled tega širši javnosti nepoznan, hočem navesti njegove najvažnejše določbe.

Potovaje izvrševanja obrtna opravila v ožjem pomenu besede. Kot taka navaja razpis opravila potujočih brusačev, pilarjev žag, piskro-, ščetko- in metlovezov, krpačev kotlov, košar in slamnatih preprog, rešetarjev, popraviljalcev dežnikov in mlinov, vodnjakarjev, obrezovalcev živine, pokončevalcev krtov, podgan, miši in mrčesa, rezačev zelja, snažilcev madežev, pralcev zlata itd.

Splošna načela za vse potovalne obrte te kategorije. Kot vrhovno načelo za potovalne obrte te kategorije velja, da mora vsakdo, ki hoče izven stajališča svojega obrta brez ustanovitve obrtovališča in brez predidocih naročil nuditi obrtne posle, imeti za to licenčno listino. Presoja osebnih pogojev za pridobitev licence se prepušča prosti presoji pristojnega oblastva, v kolikor ne določajo drugače posebni zakoniti predpisi. Dovoljenje se sme izdati redoma le za tri do šest mesecev in samo izjemoma takoj za dobo enega leta. Posebno inozemcem se sme podeliti dovoljenje le za krajšo dobo in samo tedaj, če so se že do sedaj dopuščali. Proti obnovitvi zapadlega dovoljenja pa ni zadržka, če obstojajo po strogi presoji še nadalje vse okol-

nosti, ki so bile merodajne za prvotno podelitev. Licence se morajo izstavljati v obliki knjige (slično krošnjarskim knjižicam) in mora biti v njih posebno razvidno:

a) vrsta izdanega dovolila; b) oblastvo, ki jo je podelilo; c) okoliš, za kateri je podeljena, in č) doba, za katero je bilo dovoljenje izdano; d) listina mora vsebovati nadalje popis osebe upravičenca s podatki o stanovanjsku, domovinski občini, deželi in kraju rojstva; e) v njej je izreči, da velja licenca le za tisto osebo, ki je v njej označena, in, da se ne sme odstopiti drugim ali raztegniti na druge osebe, kakor tudi, da — v kolikor listina nima nasprotnega določila — imetnik ni upravičen posluževati se pri svojem poslu pomočnika in uporabljati vprežni voz ali tovorno živino. Posebno je v tej listini opozoriti na strogo prepoved, imeti s seboj otroke pod 14 leti (razpis najvišjega policijskega oblastva z dne 23. januarja 1853., št. 1121); f) dalje je treba v listini zabičati, da jo mora imeti upravičenec vedno s seboj in na zahtevo pokazati uradnim organom; g) slednjič je v licenci še objasniti, kakšne kazenske posledice ima v zmislu ministerijalne naredbe z dne 30. septembra 1857., drž. zak. št. 98, prestopki predstojajočih predpisov. Za primer dejanja, kaznivega po občnem kazenskem zakonu, kamor je prištevati predvsem potvorbo dokumenta, izpremembo ali pripis k uradnim vpisom, je naravno treba zagroziti tudi s kazenskimi posledicami, ki jih vsebujeta §§ 202. in 461. cesarskega patenta z dne 27. maja 1852., drž. zak. št. 117. V svrhu obdavčenja opravil, ki se izvršujejo potovaje in ne omejeno na določen okraj ali kraj, je postopati po razpisu finančnega ministrstva z dne 29. maja 1874., št. 12.975.

Določilo glede kompetence. Za potovalne obrte skupine g) izda dovoljenje obrtno oblastvo I. stopnje vsakokratnega bivališča (okrajna glavarstva, odnosno magistrati občin z lastnim statutom). Vsled tega velja dovoljenje vedno le za okoliš oblastva, ki ga je podelilo, more pa se z vidiranjem pristojnega oblastva raztegniti tudi na druge okraje.

Specijalna določila za posamezne obhodne obrte. Glede rezanja živine obstoja še določilo N. patenta z dne 10. maja 1781., po katerem morejo oni, ki so se temu poslu priučili in se o tem praktično izkazali, izvrševati svojo umetnost prosto in neovirano v vseh dednih deželah, in po katerem jim mora dotično obrtno oblastvo na željo brezplačno izstaviti izpričevalo o priučitvi umetnosti rezanja živine in o položeni preizkušnji, kakor tudi o upravičenosti, izvrševati posel rezanja živine v vseh dednih deželah. Glede obveznosti teh oseb do plačevanja pridobnine vsebuje tozadevna določila dekret dvorne pisarne z dne 23. septembra 1834., št. 3139.

Obrt pokončavanja podgan, miši in drugih živali s strupenimi sredstvi, dalje obrt vodnjakarjev in instalaterjev svetilnega plina smejo tudi obhodoma izvrševati le take osebe, ki imajo tozadevno koncesijo. Ne glede na to pridobitev koncesije jih je obravnavati po občin določilih o obrtnih opravilih kategorije g), izvrševanih potovaje.

Pf.

**Naročajte in razširjajte
„Obrtni Vestnik“!**

Ureditev delovnega časa v obrtnih podjetjih.

Minister za socialno politiko je izdal na podlagi pooblaščenja, ki ga vsebuje odstavek 7. § 6 zakona o zaščiti delavcev, v sporazumu z ministrom trgovine in industrije sledečo uredbo o delovnem času v obrtnih podjetjih, ki bo stopila v veljavo takoj, ko se objavi v «Službenih Novinah». Naredba vsebuje samo tri paragrafe, ki se glasijo:

§ 1.

V obrtnih podjetjih more biti pomožno osebje zaposleno največ 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko, računajoč za dan vsaki razmah časa 24 nepretrganih ur.

§ 2.

Izvzetno od določil prednjega paragrafa sme pomožno osebje biti zaposleno v obrtnih podjetjih:

I. Največ 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko:

- v kovaških, ključavničarskih, kotlarskih in kolar-
skih delavnicah;
- v vseh vrstah grafičnih obrtov;
- v pralnicah perila in zavodih za kemično čiščenje
in barvanje oblek in perila;
- v podjetjih, v katerih se vrši strojenje kože s
taninom;
- v podjetjih za brušenje sekir, kakor tudi pri delih
v tunelih in rovih.

II. Največ 9 ur dnevno ali 54 ur tedensko:

- v vseh podjetjih, katera se bavijo s predelavo lesa,
izvzemši pletarstvo;
- v vseh podjetjih, katera se bavijo s predelavo kož
ali kovin, izvzemši ona, predvidena v odstavku I.
tega paragrafa, kakor tudi v podjetjih, katera se
bavijo z izdelovanjem kruha in predelovanjem
mesa in z izdelovanjem klobas (mesnice ali klo-
basičarne).

§ 3.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko bo razgla-
šena v «Službenih Novinah», od katerega dneva
zgubijo moč vsi predpisi, ki so v nasprotju z določili
te naredbe.

Pravila mojstrske bolniške blagajne.

(Nadaljevanje.)

Udeleževati se sme vseh prireditev blagajne in
sme voliti in voljen biti.

2.) Častni člani imajo samo pravico, da se udele-
žujejo s posvetovalnim glasom blagajničnih zboro-
vanj in prireditev; svojci zavarovancev imajo samo
pravico do dajatev v zmislu pravil.

3.) Vsak redni član ima dolžnost, da plačuje redno
prispevke ob določenem roku, da se drži predpisov
pravil in poslovnika in da čuva vedno in povsod
ugled in interese bolniške blagajne.

4.) Član vrši svoje pravice in dolžnosti preko zanj
pristojne poslovalnice; pristojna je po pravilu ona
poslovalnica, ki je najbližja mestu bivališča člana;
ako na 10 km oddaljenosti ne obstoji poslovalnica
blagajne, vrši član svoje pravice in dolžnosti preko

«Poslovalnice za zunanje člane» na sedežu bolniške
blagajne.

5.) Če se član ali svojec člana nahaja začasno v
okoliših druge poslovalnice, more uveljavljati svoje
pravice tudi preko poslovalnice začasnega bivališča.

6.) Ako član menja svoje stalno bivališče na pod-
ročju Slovenije, mora spremembo bivališča prijaviti
v roku 14 dni dotedanji in novi poslovalnici, ki bo v
bodoče zanj pristojna.

§ 8. Začetek pravic do podpor, miro- vanje in prenehanje.

1.) Pravica do vseh podpor je vezana na članstvo
in na redno plačevanje prispevkov; pred plačanjem
pristopnine in prve članarine noben član nima pra-
vice do podpore.

2.) Pravico do bolniške podpore in pogrebne
dobijo obvezni člani, ki so tekom 14 dni po začetku
članstva plačali pristopnino in članarino, z dnem pri-
četka članstva, dobrovoljni člani pa šele po preteku
treh mesecev po sprejemu v članstvo. Samo če je
bolezen ali smrt posledica nezgode, odpade ta čakal-
na doba.

3.) Pravico do podpor za primer poroda imajo
dobrovoljne članice šele po preteku devetih mese-
cev članstva.

4.) Podpore za primer onemoglosti ali starosti so
vezane na deset let članstva, podpore za primer ne-
predvidene nesreče na eno leto članstva.

5.) Pravica do vsake podpore miruje (počiva), če
je član ali zavarovanec s svojimi prispevki več kot
dva meseca v zaostanku, in sicer toliko časa, dokler
zaostanka ne poravnata; samo če je odbor posloval-
nice članu ali zavarovancu odobril v ozira vrednih
primerih plačilni rok za plačevanje prispevkov, za-
drži član pravico do podpor, dokler izpolnjuje stav-
ljene mu pogoje. Za dalje kot leto dni se plačevanje
prispevkov ne more odložiti.

6.) Pravica do podpor miruje tudi, kadar se član
nahaja na vojaških vajah ali v vojni službi; za ta čas
se tudi ne pobirajo prispevki za člana.

7.) Pravica do bolniške podpore miruje nadalje,
če je član izčrpal bolniško podporo za čas enega leta,
ali samo za ono bolezen, za katero je podpora iz-
črpana.

8.) Ako obvezen član ni poravnal pristopnine in
članarine v roku 14 dni, nadalje ako ostane član s
prispevki dalje kot tri mesece v zaostanku, miruje
pravica do podpor še mesec dni po plačilu zaostanka.

9.) Pravica do podpor preneha s prenehanjem
članstva; vendar obdrži bivši obvezni član v pri-
meru prenehanja članstva po točkah 4. in 5. § 5. pra-
vico do podpor za bolezen, ki je nastala še za časa
njegovega članstva.

10.) Pravica do podpor za primer onemoglosti in
starosti ali nepredvidene nesreče ostane tudi bivšim
članom, ki so radi pomanjkanja sredstev za plače-
vanje prispevkov morali izstopiti ali biti izključeni
iz članstva.

§ 9. Zavarovane podpore.

1.) Bolniška blagajna daje svojim članom:

A. V primeru obolenja člana:

a) brezplačno zdravljenje po blagajniškem zdravniku
in potrebna zdravila in zdravilne pripomočke, ki

jih predpiše blagajniški zdravnik, nadalje za leto dni, preko leta dni pa samo, dokler še član dobiva boleznino;

- b) boleznino, če traja bolezen dalje kot teden dni in če povzroča nezmožnost obolelega člana, da izvršuje svoj obrt; boleznina pripada članu od začetka drugega tedna z nezmožnostjo za izvrševanje obrta spojene bolezni, pa vse dokler ga blagajniški zdravnik spozna za nezmožnega za izvrševanje obrta. Boleznina se daje v polni izmeri najdalje za pol leta, v polovični izmeri za nadaljnjega pol leta.

2.) Polna boleznina iznaša za vsak dan bolezni: v prvih petih letih članstva: v I. razredu 15 Din, v II. razredu 10 Din;

od šestega do desetega leta članstva: v I. razredu 20 Din, v II. razredu 12 Din 50 par;

po desetih letih članstva: v I. razredu 30 Din, v II. razredu 15 Din.

3.) Namesto da daje boleznino, zdravljenje in zdravila, more blagajna plačati za svojega člana oskrbnino v bolnici ali v zdravilišču po najnižjem oskrbnem razredu najdalje za pol leta. Poleg oskrbine plača blagajna članu tudi prevoz v bolnico in iz bolnice do skupnega zneska 200 Din in mu daje desetino bolezni za njegove osebne potrebe. Če ima tak član rodbino brez sredstev, mu daje blagajna še dve petini bolezni za njegovo rodbino.

4.) Če se bolnik ne posluži blagajniškega zdravnika za zdravljenje, mu povrne blagajna samo dokazane stroške za zdravnika in zdravila, vendar ne več kot polovico bolezni za oni čas bolezni, ki ga blagajniški zdravnik prizna kot trajanje bolezni.

B. V primeru poroda članice:

a) prispevek za babico v znesku 100 Din in zdravniško pomoč blagajniškega zdravnika, če je potrebna;

b) boleznino za štiri tedne po porodu. Če je posledica poroda bolezen, ki traja dalje kot štiri tedne, se plača od 5. tedna dalje boleznina po predpisih točke 1 b.

C. V primeru članove smrti:

Pogrebina v znesku:

v prvih petih letih članstva: v I. razredu 750 Din, v II. razredu 500 Din;

od šestega do desetega leta članstva: v I. razredu 1000 Din, v II. razredu 600 Din;

po desetih letih članstva: v I. razredu 1250 Din, v II. razredu 700 Din.

D. V primeru obolenja otrok izpod 16. leta ali svojcev zavarovanih članov:

a) zdravniško pomoč in zdravila po blagajniškem zdravniku najdalje za pol leta;

b) izjemoma oskrbnino v bolnici ali zdravilišču po najnižjem oskrbnem razredu najdalje za pol leta.

E. V primeru smrti otrok ali svojcev zavarovanih članov:

pogrebina, ki iznaša v prvih letih članstva za otroke člana v starosti do 1. leta 40 Din, od 2. do 6. leta 70 Din, od 7. do 16. leta 120 Din;

od šestega do desetega leta članstva: do 1. leta 45 Din, od 2. do 6. leta 85 Din, od 7. do 16. leta 160 Din;

po desetih letih članstva: do 1. leta 50 Din, od 2. do 6. leta 100 Din, od 7. do 16. leta 200 Din;

za zavarovane svojce člana: v prvih petih letih članstva 200 Din, od šestega do desetega leta članstva 300 Din, po desetih letih članstva 400 Din.

(Nadaljevanje sledi.)

Iz obrtno-sodne prakse.

Ponovno se zatekajo stranke k obrtnemu sodišču v Ljubljani v zadevah, ki tja ne spadajo, bodisi da to sodišče ni krajevno, bodisi stvarno ni pristojno.

Ljubljansko obrtno sodišče se je ustanovilo na podstavi §§ 2. do 3. zakona o obrtnih sodiščih z ministrsko naredbi z dne 15. julija 1909., št. 112. d. z., ki določa v § 2., da se krajevna pristojnost raztega na okoliš okrajnega sodišča v Ljubljani. V zmislu § 3. pa stvarna pristojnost obsega vsa v § 1., odst. 2., zakona o obrtnih sodiščih imenovana podjetja izvzemši železnice. Ta podjetja so pa ona, na katera je uporabljati obrtni red kakor tudi v čl. VIII. razglasilnega patenta k obrtnemu redu navedena podjetja. Člen V. pa pod točkami a do q našteva podjetja in opravila, na katera je uporaba obrtnega reda izključena.

Nevpoštevaje te predpise je vložil zdravnik dr. T. proti zobotehniku N., pri katerem je bil nastavljen za asistenta, tožbo na plačilo odpovedne dobe odpadoče plače 6000 Din, češ, da ga je neopravičeno brez odpovedi odslovil.

Pri razpravi sta obe stranki izjavili, da je bil tožnik kot diplomiran zdravnik nastavljen pri tožencu samo za operativna dela.

Obrtno sodišče je tožbo zaradi stvarne nepristojnosti zavrnilo. V razlogih je izvajalo, da je bil tožnik tudi po njegovih navedbah od toženca sprejet le v svrhu opravljanja operativnih del, t. j. plombiranja in drugih v zobozdravniško stroko spadajočih opravil. Po določbi čl. V., lit. q, razglasilnega patenta k obrtnemu redu pa na taka opravila ni uporabljati predpisov obrtnega reda. Ker je pa tudi za spore iz službenih razmerij, uravnanih z zakonom o trgovskih nameščencih, pristojno obrtno sodišče le, če je na podjetje uporabljati obrtni red, je sodišče tožbo radi nepristojnosti zavrnilo.

Tožnikovemu rekurzu deželno sodišče ni ugodilo. Z ozirom na rekurzno izvajanje, da je za pristojnost merodajno le delodajalčevo podjetje, je deželno sodišče v svojih razlogih izreklo, da je za pristojnost merodajno v tem primeru le službeno razmerje tožnikovo, ne pa dejstvo, da je toženčevo podjetje koncesijonirana zobotehniška obrt. Kot diplomiran zdravnik je opravljal tožnik le v zdravniško stroko spadajoča opravila, za taka opravila pa čl. V., t. g. citiranega razglasilnega patenta izključuje uporabo obrtnega reda in torej tudi pristojnost obrtnega sodišča.

Razno.

Seja «Zveze obrtnih zadrug» v Ljubljani. Dne 1. oktobra t. l. se je vršila seja načelnikov ljubljanskih zadrug, ki je obširneje razpravljala o prireditvi vajeniške in obrtniške razstave. Seje so se udeležili gg.: zvezni načelnik Eng. Franchetti, dr. Ivan Pless, zvezni podnačelnik Franc Ravnikar, za zadrugo mizarjev Ivan Bernik, za zadrugo ključavničarjev I. Breskvar, za zadrugo sobo- in črko-slikarjev in pleskarjev Štefan Špeletič, za zadrugo čevljarjev Matej Oblak, za zadrugo knjigovezov Ivan Jakopič, za zadrugo krojačev Ivan Kersnič, za zadrugo krovcev I. Gril,

za zadrugo pekov Karel Vidmar, za zadrugo tapetnikov Josip Sluga, za zadrugo brivcev Franjo Zajc, za zadrugo mesarjev Fran Lavtižar, za zadrugo sladničarjev Teodor Novotny, za zadrugo instalaterjev in kleparjev Jakob Babnik in za zadrugo urarjev Milko Krapež. Sklenilo se je, da se priredi koncem šolskega leta obrtnonadaljevalnih šol, meseca aprila 1925., vajeniška razstava, ob času vele-sejma pa obrtniška razstava. Izvolil se je odbor za prireditve vajeniške razstave, v katerega so bili izvoljeni gg.: zvezni načelnik Eng. Franchetti, Fran Ravnikar, Fran Iglič, Ivan Bernik, Štefan Špeletič in I. Breskvar. V odbor za prireditve obrtniške razstave pa so bili izvoljeni gg.: zvezni načelnik Eng. Franchetti, dr. Ivan Pless, Jakob Babnik, Ivan Bernik, Josip Rebek ml., Karel Košak in I. Pučnik. Sklenilo se je nadalje, da zveza podpre spomenico učiteljskega zbora tehnične srednje šole. Ker se je v Ljubljani s pričetkom šolskega leta obrtnonadaljevalne šole ponovno pričelo gibanje vajencev, se je sklenilo, da bo zveza podvzela potrebne korake, da se prepreči nadaljnje hujškanje vajeništva.

Podpore za malo obrtništvo. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani se je glede denarnih podpor za malo obrtništvo obrnila ponovno na Ministrstvo za trgovino in industrijo. Od Državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu je prejela te dni odgovor, da pripadajoči iznos iz dohodkov Državne razredne loterije ni bil še dodeljen Ministrstvu trgovine in industrije. Ministrstvo, odnosno zavod, bosta svoječasnno objavila način porazdelitve dohodkov razredne loterije, ki so določeni za pospeševanje obrtništva in domače industrije. Zavod za pospeševanje industrije in obrtništva pa pripominja že sedaj, da je vsota, katero bi moralo dobiti to pot Ministrstvo trgovine in industrije, zelo majhna, in da se ne bo s to vsoto moglo mnogo napraviti. Vsota, določena za pospeševanje obrtništva, znaša to pot okoli 270.000 Din za domačo in kmetijsko industrijo, a za podelitev kreditov obrtnikom samo 74.000 Din. Ako se vzame v ozir, da se morajo te svote porazdeliti na vso državo, tedaj se vidi, kako neznatna sredstva so določena za podpore malemu obrtništvu.

Obrtniško zborovanje na Jesenicah. Zadruga rokodelskih in svobodnih obrtov na Bledu je priredila v nedeljo dne 5. oktobra t. l. na Jesenicah za radovljiški okraj obrtniško zborovanje, katerega se je udeležilo lepo število obrtnikov vseh strok. Za «Zvezo obrtnih zadrug» v Ljubljani sta se udeležila zborovanja zvezni načelnik g. Eng. Franchetti in zvezni tajnik g. I. Kaiser. Zvezni tajnik I. Kaiser je obširno poročal o obrtni zakonodaji ter novem obrtnem zakonu in o davkih, zvezni načelnik g. Eng. Franchetti pa o obrtniški organizaciji. Sprejele so se soglasno tudi tri resolucije. Zborovanje je nadvse lepo uspelo, želimo le, da bi med obrtništvom rodilo tudi obilo sadov.

Volitve v pridobinske komisije v Prekmurju. Za Prekmurje se končno vendarle upostavi komisija tudi za odmere občne pridobnine III. in IV. razreda. Prva bo obstojala iz štirih, druga pa iz šestih članov in iz istega števila namestnikov. Polovico članov imenuje finančna uprava, polovico jih pa izvolijo davkoplačevalci. Volitve se vrše dne 26. t. m. Volilni imeniki so že razgrnjeni. Rok za reklamacije je določen od 1. do 15. oktobra t. l.

Popravek. V številki 14. je objavil «Obrtni Vestnik» pod «Razno» in zaglavjem «Obrtno društvo na Jesenicah» med drugim tudi očitke napram vodji poslovalnice Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Jesenicah, g. Rotarju. Objava tega je sledila na podlagi podatkov, katere je od posameznih članov prejelo podpisano društvo, češ, da strankam v nobenem oziru ni naklonjen, da jih obsipa

z neprimernimi izrazi, da ima njegova žena na Žirovnici gostilno ter da prihaja g. vodja v urad namesto ob 8. šele ob 10. uri ter da se poslužuje uradnega kolesa. Ker Obrtno društvo teh očitkov ne more vzdržati, jih preklicuje. — Obrtno društvo na Jesenicah.

Zastopnike švicarskih tvrdk poljubne stroke išče neki švicarski urad. Trgovskim agenturam, odnosno tvrdkam, ki se zanimajo za to zastopstvo, je naslov konzulata, kamor se jim je obrniti za nadaljnje informacije, na razpolago v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Bogastvo Vojvodine. Po poročilu trgovske in obrtniške zbornice v Novem sadu so ocene letošnjega izvoza jako povoljne. Izvoz v inozemstvo iz Vojvodine se ceni po uradnih podatkih na 1.800.000.000 Din, kar dosega skoro petino celokupnega izvoza iz naše države.

Brezposelnost. Po najnovejših podatkih ministrstva za socialno politiko ni v naši državi nezaposlenih le 100.000 oseb, kakor je ministrstvo pred kratkim oficijelno izjavilo, ampak približno 200.000 fizičnih in duševnih delavcev. Brez dvoma se v tem za naše razmere velikem številu kažejo posledice krize naše produkcije, ki se vsled nezadostne carinske zaščite vedno težje občuteva inozemska konkurenca, vsled česar ne more misliti na razširjenje obratovanja, ampak je primorana obratovanje še omejevati. Ako bi bila naša podjetja v položaju, poslovati s polno kapaciteto, kar bi jim bilo mogoče v primeru zadostne carinske zaščite, bi bilo vprašanje brezposelnosti takoj rešeno.

Državnim dobaviteljem. Ministrstvo financ (generalna direkcija neposrednih davkov) je odredilo z razpisom z dne 30. maja 1924., št. 673, da morajo vse državne blagajne, kadar odtegnejo pri izplačilu 1% ni davek na poslovni promet, dati dobaviteljem po členu 10. pravilnika k zakonu o davku na poslovni promet priznanico za odtegnjeni davek. Te priznanice služijo davkoplačevalcem napram davčnim oblastvom za dokazilo, da so plačali na ta promet, opravljen z državo, davek že v obliki odbitka, kar se vpoštevata potem pri ugotovitvi celotnega prometa. Te priznanice niso zavezane kolku, ker se izdajajo uradoma in se v njih potrjuje samo prejem davka.

Uradni tečaji za oktober. Za mesec oktober t. l. je objavilo finančno ministrstvo sledeče uradne tečaje: napoleon 268 Din, turška zlata lira 300, funt sterling 316, dolar 71, 100 francoskih frankov 376, 100 švicarskih frankov 1340, 100 lir 312, 100 čeških kron 213, 100 avstrijskih kron 0-1005, milijon ogrskih kron 920, poljski zlat 13-64, nemška zlata marka 16, 100 rumunskih lejev 136-25, 100 bolgarskih levov 51, 100 holandskih goldinarjev 2735.

Uredba o delovnem času v trgovskih podjetjih. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo za izvršitev zakona o zaščiti delavcev nastopno uredbo: § 1. V trgovskih podjetjih se more pomožno osebje zaposljevati na dan največ deset ur ali na teden največ 60 ur. § 2. Nekvarno določilo § 1. se sme pomožno osebje zaposljevati I. največ-osem ur na dan ali 48 ur na teden: a) v vseh bančnih in njim podobnih podjetjih, v katerih je poslovanje urejeno kakor v bankah; b) v vseh zavarovalnih družbah, za katere se pa ne smatrajo razne vrste trgovskih birojev; c) v podjetjih, ki se bavijo z nakladanjem ali razkladanjem blaga na železnicah ali na rečnih ter morskih obalah. II. Največ deset ur na dan ali 60 ur na teden: a) v prodajalnah svežih živiljskih potrebščin, ako pretežno prodajajo zelenjavo, sveže sadje, mleko in mlečne izdelke, jajca, moko, mesnate izdelke, mast, slanino, klobase, suho meso, sveže ribe; za prodajalne te vrste se ne smatrajo niti specerijsko-kolonijalne niti delikatnesne trgovine. V spornih primerih odloča pristojna inspekcija dela. Proti

odločbi tega oblastva je dopustna pritožba tekom 14 dni na ministra za socialno politiko, ki končnoveljavno odloča; b) v prodajalnah tobaka, časopisov in cvetic; c) v podjetjih za prevoz potnikov in prevažanje prtljage. § 3. Ta uredba stopi v veljavo na dan objavljenja v »Službenih Novinah«. S tem dnem se ukinejo vsi drugi predpisi, kolikor se ne strinjajo s to uredbo.

Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Naša država: 1 zlati dinar = 15 papirnatih dinarjev; Avstrija: 1 zlata krona = 14.400 papirnatih kron; Češkoslovaška: 1 zlata krona = 6.90 papirnatih kron; Italija: 1 zlata lira = 4.43 papirnatih lir; Nemčija: 1 zlata marka = 1 biljon papirnatih mark; Ogrska: 1 zlata krona = 17.000 papirnatih kron; Rumunija 1 zlata leja = 42 papirnatih lej.

Krušne karte v Nemčiji. Letošnji žitni pridelek v Nemčiji dosega komaj polovico lanskega pridelka. Spričo izredno slabe letine se merodajni krogi resno pečajo z zopetno uvedbo krušne karte.

Nové novčanice za 100 in 5 dinarjev. Narodna banka pričakuje, da prejme v najkrajšem času naročene 100 in 5 dinarske novčanice. V obtok jih namerava spraviti tekom meseca oktobra t. l.

Gibanje naše zunanje trgovine. Ravno kar je izdala Generalna direkcija carin v Beogradu statistični pregled naše zunanje trgovine. Ako primerjamo izvoz in uvoz v prvih letih obstoja naše države, vidimo, da je bil uvoz vedno okoli dve milijardi večji nego izvoz; v letu 1923. sta uvoz in izvoz skoro enaka. Kar se tiče izvoznih predmetov, smo v prvi vrsti izvozili največ mesnih izdelkov. Množina tega izvoza je rastla rapidno: v letu 1921. se je izvozilo živine in mesnih izdelkov za 992 milijonov dinarjev, v letu 1922. za 1 milijardo 500 milijonov dinarjev, a v letu 1923. za 3 milijarde 61 milijonov dinarjev. Zelo rapidno je rasel tudi izvoz jaje, ki je znašal v letu 1921. 146,743.640 Din, v letu 1922. pa 321,185.583 Din, a leta 1923. že 530,921.490 dinarjev. Koj za tem sledijo zemljedelski pridelki, od katerih se je izvozilo v letu 1921. za 801 milijon dinarjev, v letu 1922. 533,882.000 Din, a v letu 1923. 1.499,727.000 dinarjev. Na tretjem mestu sledijo po količini lesni proizvodi. Od lesnih proizvodov se je izvozilo v letu 1921. za 197,000.000 Din, v letu 1922. za 635,953.000 Din, a v letu 1923. za 1.499,727.000 Din. Izvažali smo v glavnem v Avstrijo, nato v Italijo, Češkoslovaško, Švico, Grško, Madžarsko, Francijo, Nemčijo, Anglijo in Turčijo. — Uvažali pa smo na prvem mestu tkanine, bombažne in volnene. Od teh se je uvozilo v letu 1921. za 1.754,551.000 Din, v letu 1922. za 2.385,922.000 Din, a v l. 1923. za 3.551,735.000 dinarjev. Po količini sledijo na drugem mestu glede uvoza metali in njih izdelki. Od tega se je uvozilo v letu 1921. za 474,399.000 Din, v letu 1922. za 853,000.000 Din, v letu 1923. za 1.016,000.000 Din. Na tretjem mestu sledijo pridelki kmetijstva. Uvažalo se je največ iz Avstrije (28 %) nato iz Češkoslovaške, Italije, Angleške, Nemčije, Amerike, Francije in Rumunije.

Izvoz lesa iz naše kraljevine. Leta 1921. smo izvozili za 197 milijonov, leta 1922. za 636 milijonov in leta 1923. za 1499 milijonov dinarjev lesa iz naše kraljevine. Letošnje let se pričakuje, da bo izvoz za 20 % višji nego je bil lansko leto.

Socialna zakonodaja v naši državi. Sestavil Š. S. Izdala Strokovna komisija za Slovenijo (Pokrajinski odbor G. R. S. J.) v Ljubljani. Izšla je knjižica, ki je bila za orientacijo delavcev kakor podjetnikov že zdavnaj neobhodno potrebna. K razčiščenju nejasnosti in neorientiranosti o veljavnih in razveljavljenih zakonih v raznih panogah socialne zakonodaje bo ta knjižica mnogo pripomogla. Knjižico je uredil odličen delavec na polju socialne za-

konodaje, ki se je z vprašanji delavske zakonodaje pečal pri delavskem oddelku Pokrajinske uprave za Slovenijo. Gradivo, ki je obseženo v knjižici, je obdelano skrbno in izčrpno. Priporočamo knjižico tako podjetnikom kakor delavcem, ker bo lahko obema prihranila marsikak nepotreben spor in marsikako nepotrebno pot. Knjižica se dobi po vseh knjigarnah in stane izvod 10 Din. Naroča se pri Strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Velika skladišča v Gružu. V Gružu je izgotovljeno veliko železniško skladišče s štirimi nadstropji. Prostorina skladišča je tako velika, da je mogoče spraviti v njo tovor celega prekoceanskega parnika.

Davek na poslovni promet. Kakor pri nas, se tudi v drugih državah, ki so uvedle v povojni dobi davek na poslovni promet, pojavlja čimdalje ostrejši odpor proti temu skrajno občutnemu davku. Sedaj se pripravlja Francija, da ta davek, ki se tudi tam plačuje od vsake faze prometa in vsled tega podražuje blago večkrat tudi za polnih pet odstotkov, če že ne odpravi, pa vsaj bistveno omili. Vlada, oziroma sedanja vladna večina, ki je ob volitvah obečala, da bo davčna bremena izdatno omilila, se trudi najti način obdačenja, ki bi zadelo eno in isto blago le enkrat. Naši gospodarski krogi so že ponovno opozarjali na nujno potrebo, da se ta davek tudi pri nas odpravi ali vsaj omili. Po časopisnih poročilih se sedanja vlada resno bavi s postopnim izenačenjem davčnih bremen. Prepričani smo, da se bo ob tej priliki ozirala tudi na utemeljene želje gospodarskih krogov in ukinila pobiranje davka na poslovni promet, ker so nam ukinitve tega davka obetali tudi najfiskalnejši finančni ministri, čim se izenačijo neposredni davki.

Velesejmi v Lipskem. V Lipskem se bodo vršili velesejmi: Spomladi 1925. od 1. do 8. marca, tehnični do 11. marca. Jeseni 1925. od 30. avgusta do 6. septembra, tehnični do 9. septembra. Spomladi 1926. od 28. februarja do 7. marca, tehnični do 10. marca. Jeseni 1926. od 29. avgusta do 5. septembra, tehnični do 8. septembra. Podrobnejše informacije dobijo zainteresenti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Književno naznanilo in vabilo na naročbo. V založbi podpisanega izide v kratkem za šolske in druge prireditve kaj primerno glasbeno delo z naslovom »Vino in voda«. Skladba pričenja s troglasnim zborom kot uvodom in obravnava potem v obliki dvospeva prepir med vinom in vodo. V prepiru zmaga, kar je pač samo ob sebi umljivo, voda, zato je delo kaj primerno tudi za protialkoholne prireditve. Ker bi izdajatelj te skladbe rad določil višino naklade, prosi tem potom vse ljubitelje glasbe te vrste, da mu blage volje (po dopisnici) sporočijo, je-li naročijo naznanjeno muzikalično delo in ako dà, žele li: 1.) Besedilo in navodilo (cena približno 3 Din). 2.) Pevski part (cena približno 5 Din) ali 3.) Partituro (cena približno 10 Din). Anton Kosi, šolski ravnatelj v Središču ob Dravi.

Podržavljenje dunajskih velepekarn. Socialisti na Dunaju so v zadnjem času podvzeli živahno agitacijo za podržavljenje velepekarn. Podržavljenje utemeljujejo s tem, da imajo številne pekarne odjemalce po vseh delih mesta in jim dostavljanje povzroča velike stroške, katere prevladujejo na konsumente. Kruh je zaradi tega vedno dražji. Pocenitev bi se dala doseči, ako se zmanjšajo režijski stroški dostavljanja kruha. Ako se velepekarne podržavijo, dobi vsaka svoj rajon za preskrbljevanje s kruhom, vsled česar ne bo primorana prevažati kruha po vseh okrajih. Ideja ni nova. Že po političnem preobratu so socialisti predložili parlamentu osnutek zakona,

ki naj pooblasti vlado, da sme obrate, ki izdelujejo naj-potrebnejša živila, razlastiti in podržaviti, odnosno oddati občini v obratovanje. Takrat je enodušen odpor meščan-skih strank preprečil uzakonjenje načrta. Tudi sedaj je dvomljivo, ako se bo socialistom posrečilo prodreti s svojo idejo, ki naj izključi prosto konkurenco in uniči obrtniški srednji stan.

Osnovni pojmi modernega bančništva in borzništva. Izšla je knjižica s tem naslovom, ki jo je po profesorju visoke šole za svetovno trgovino dr. iur., dr. phil. in dr. re-rum politic. Granichstaeden-Czerviju za naše razmere priredil in z ozirom na ravnokar ustanovljeno ljubljansko borzo dopolnil dipl. agr. A. Jamnik. V lahki, poljudni obliki in z mnogimi praktičnimi primeri podaja knjižica mnogo, vsakemu trgovcu, obrtniku, kmetovalcu, sploh vsakemu podjetniku, dijaku trgovskih učnih zavodov in vsakemu manjšemu kapitalistu prepotrebni naukov. Knjižica obsega 192 strani; njena vsebina je: uvod, glavni dobitki, umetnost naložbe kapitala, temeljni pojmi za razumevanje borzništva, obisk na borzi, tajnost bogastva, menica, ček, od česa živijo banke (depozitni, kontokorentni, akceptnokreditni, diskontni in eskomptni, lombardni, ustanovljajni in emisijski, komisijski, menjalniški, devizni, hipotečni in razni drugi posli), za kulisami bančništva, razne zanimivosti iz denarnega prometa, bankovci, banka in borza, borza in država, borza in narodno gospodarstvo, banka in hranilnica, banka in industrija, banka in država, praktični nasveti za naložbo kapitala in za špekulacije, zagonetka premijskih poslov, prolongacijski posli, kontremine, blagovna ali produktna borza, tolmač tehničnih izrazov. — To je edino in prvo delo svoje vrste med Slovenci. Knjižica je zelo praktična in poceni ter jo vsakomur

najtopleje priporočamo. Stane 20 Din s poštnino vred. Naročila in denar je vpošiljati na g. dipl. agr. A. Jamnika, Ljubljana, Knafljeva ulica 15, I. nadstropje.

Nakazniški promet v letu 1923. V poštne nakazniškem prometu so pošte v naši kraljevini imele leta 1923. 4676 milijonov prometa, in sicer 2339 milijonov vplačil in 2337 milijonov izplačil. V Sloveniji se je na 419.988 nakaznic vplačalo 164 milijonov, izplačalo pa na 529.907 nakaznic 260 milijonov dinarjev.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

KOLESA
IN VSE POTREBŠČINE
VAM NUDI NAJCENEJE IN NAJBOLJŠE
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJUBLJANSKE KREDITNE
BANKE

Aleksandrova cesta št. 7
vogal Beethovnovne ulice

Aleksandrova cesta št. 7
vogal Beethovnovne ulice

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:

Din 50,000.000.-

Skupne rezerve: okrog

Din 10,000.000.-

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta

Podružnice:

Brežice
Celje
Crnomelj
Kranj

Logatec
Maribor
Metković
Novi Sad
Trst

Ptuj
Sarajevo
Split
Gorica

Brzjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 261, 413, 502, 503
in 504

**Priporoča se za vse
bančne posle**

Obrtniki !**Obrtniki !****„Zveza obrtnih zadrug
v Ljubljani“**

je izdala

Obrtniški koledar

za leto

1.9.2.5.

Koledar vsebuje važne podatke in koristna navodila, ki jih vsak obrtnik v praktičnem življenju neobhodno potrebuje, zato naj si vsakdo koledar takoj naroči.

**Koledar stane lično vezan s
poštnino 15 Din.**

Obrtniki, ne odlašajte in naročite koledar, dokler traja zaloga !

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50

(v lastnem posloplju).

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana.

Telefon št. 40, 457 in 548.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne surhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo počenshi s 1. novembrom 1922. za pol odstotka višje, torej s

5%

od dne vloge do dne dviga.

Strojne tovarne in livarne, d. d. v Ljubljani

Dunajska cesta št. 35

Brzjavi: Stroj

Telefon št. 142 in 230

Stroji za obdelovanje lesa**Turbine****Sesalke****Transmisije****Armature****Zvonovi****Železolivarna****Kovinska**